

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
ตามหลักสูตรพระราชฯ สาระเศรษฐศาสตร์
โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่
1

เรื่อง เศรษฐศาสตร์พระราชฯ

นางอมรรัตน์ ภูมิประหมั่น

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาลเมืองปทุมธานี
เทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

คำนำ

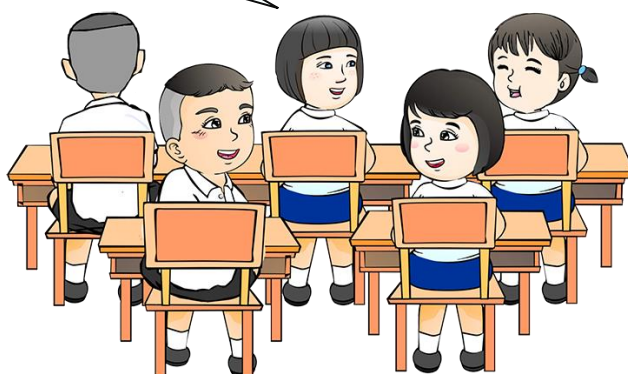
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักศาสตร์พระราชา สาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จัดทำเพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักศาสตร์พระราชา สาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่มที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชา เนื้อหาลำนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความสำคัญของศาสตร์พระราชาได้ อธิบายหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้ นักเรียนอธิบายความสำคัญของโครงการตามพระราชดำริได้ นักเรียนสามารถนำหลักการทรงงานไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักศาสตร์พระราชา สาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จนบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

นางอมรรัตน์ ภูมิประหมั่น

ตั้งใจเรียนด้วยนะเพื่อนๆ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	ค
มาตรฐานและตัวชี้วัด	ง
จุดประสงค์การเรียนรู้	1
แบบทดสอบก่อนเรียน	2
ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน	4
ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง หลักการทรงงาน	11
ใบความรู้ที่ 2 เรื่อง โครงการในพระราชดำริ	13
ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง โครงการในพระราชดำริ	18
ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การทรงงานตามศาสตร์พระราชา	20
ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การทรงงานตามศาสตร์พระราชา	23
การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรื่อง หลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร	24
แบบทดสอบหลังเรียน	25
ภาคผนวก	27
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	28
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง หลักการทรงงาน	29
เฉลยใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง โครงการในพระราชดำริ	31
เฉลยใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การทรงงานตามศาสตร์พระราชา	33
เฉลยการถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรื่อง หลักการทรงงานขอ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร	34
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	35
บรรณานุกรม	36

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรพระราชสาธิตสาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรพระราชสาธิตสาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทั้งหมด 6 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชา

เล่มที่ 2 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น

เล่มที่ 3 เรื่อง การผลิตสินค้าและบริการ

เล่มที่ 4 เรื่อง การออมและการลงทุน

เล่มที่ 5 เรื่อง การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค

เล่มที่ 6 เรื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรพระราชสาธิตสาระเศรษฐศาสตร์ โดยใช้การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีข้อเสนอแนะให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจจุดประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 10 ข้อ ก่อนศึกษาเนื้อหาในเล่ม เพื่อตรวจความรู้

พื้นฐาน

3. นักเรียนศึกษาใบความรู้และทำใบงานที่กำหนดให้
4. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน พร้อมกับตรวจคำตอบจากเฉลยเพื่อจะได้ทราบว่าตนเองมีการพัฒนาด้านความรู้เพิ่มเติมเพียงใด

มาตรฐานและตัวชี้วัด

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัด

ส 3.1 ม.2/3 เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สาระสำคัญ

ศาสตร์พระราชา คือ แนวทางการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีความลุ่มลึก รอบด้าน มองการณ์ไกล และเน้นความยั่งยืน ยาวนาน ก่อนที่ประชาคมโลกจะตื่นตัวในเรื่องนี้เป็นแนวทางการพัฒนาที่มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกหมู่เหล่า องค์ประกอบของศาสตร์พระราชา คือ การศึกษาและสุขภาพ การเพิ่มผลิตภาพการผลิต การค้นคว้าวิจัยการบริหารความเสี่ยง การอนุรักษ์ธรรมชาติ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่ละองค์ประกอบล้วนมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ทุกคน โดยเฉพาะ คนจน ผู้ยากไร้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรพระราชฯ สารະเศรษฐศาสตร์ โดยใช้ การถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่มที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชฯ นักเรียนสามารถแสดง พฤติกรรมดังต่อไปนี้

ด้านความรู้ (K)

1. นักเรียนบอกความสำคัญของศาสตร์พระราชฯ ได้
2. นักเรียนอธิบายหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรได้
3. นักเรียนอธิบายความสำคัญของโครงการตามพระราชดำริได้
4. นักเรียนสามารถนำหลักการทรงงานไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านทักษะ (P)

1. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
2. นักเรียนมีความสามารถในการให้เหตุผลตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
3. นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงได้

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
2. นักเรียนมีการใฝ่เรียนรู้
3. นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

แบบทดสอบก่อนเรียน
เล่มที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชา

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ลงบนหน้าข้อที่ถูกต้องมากที่สุด

1. หลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ว่า “ระเบิดจากข้างใน” หมายถึง
 - ก. ขยายชุมชนจากเล็กไปใหญ่
 - ข. สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน
 - ค. เน้นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในชุมชน
 - ง. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

2. One Stop Services เป็นหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในข้อใด
 - ก. ข้อที่ 11 ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม
 - ข. ข้อที่ 12 บริการรวมที่จุดเดียว
 - ค. ข้อที่ 14 ใช้ธรรม ปราบอธรรม
 - ง. ข้อที่ 21 ทำงานอย่างมีความสุข

3. “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไรเป็นหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในข้อใด
 - ก. ข้อที่ 16 ขาดทุนคือกำไร
 - ข. ข้อที่ 17 การพึ่งพาตนเอง
 - ค. ข้อที่ 18 พออยู่พอกิน
 - ง. ข้อที่ 19 เศรษฐกิจพอเพียง

4. ความหมายของการประหยัดเรียบง่ายในศาสตร์พระราชาคือข้อใด
 - ก. การแก้ปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก
 - ข. การพัฒนาโดยไม่ต้องยุ่งยาก ทำในสิ่งเล็กๆ ที่สามารถแก้ไขได้เองในชุมชน
 - ค. การพัฒนามุ่งความประหยัดพอมีพอกิน
 - ง. การแก้ปัญหาโดยใช้เงินลงทุนที่ไม่สูงมากนัก

5. การแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรมการปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูกปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติจนป่าเสื่อมโทรมกลายเป็นป่าในที่สุด คือจุดมุ่งหมายในข้อใด
 - ก. ขาดทุนคือกำไร
 - ข. การบริการจุดเดียว
 - ค. การใช้ธรรมปราบอธรรม
 - ง. การใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

6. ในการดำรงชีวิต นักเรียนต้องดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะสม และดีที่สุด
- ก. การพึ่งตนเอง
 - ข. การพึ่งบิดามารดา
 - ค. การให้ผู้อื่นช่วยเหลือ
 - ง. คอยพระเจ้าประทานให้
7. ข้อใดอธิบาย ศาสตร์ชาวบ้าน ได้ถูกต้อง
- ก. ศาสตร์สากล
 - ข. โครงการตามพระราชดำริ
 - ค. ภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - ง. ความรู้ที่สอนในโรงเรียน
8. โครงการปลูกหญ้าแฝกมีประโยชน์อย่างไร
- ก. ช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินรักษาความชุ่มชื้นใต้ดิน
 - ข. ช่วยกักกระแสน้ำไว้ให้ไหลช้าลงและให้น้ำสามารถซึมลงใต้ผิวดิน
 - ค. ช่วยลดปัญหาความเน่าเสียของน้ำในคลองต่างๆ
 - ง. บำบัดน้ำเสียจากการอุปโภคของประชาชน
9. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มีประโยชน์อย่างไร
- ก. สร้างฝนเทียมบรรเทาความแห้งแล้ง
 - ข. บำบัดน้ำเสียจากการอุปโภคของประชาชน
 - ค. ลดปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูลในคลองต่างๆ
 - ง. เพื่อเกษตรกรรายย่อยมีที่ดินจำนวนน้อยเลี้ยงตัวเองได้
10. ข้อใด ไม่ใช่ ขั้นตอนการทรงงานตามศาสตร์พระราชา
- ก. การศึกษาข้อมูล
 - ข. การประเมินกำไร
 - ค. การหาข้อมูลในพื้นที่
 - ง. การติดตามผลงาน

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ภาพ : ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ที่มา : <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9610000127947>

“ศาสตร์พระราชานี้” เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่มีต่อประสกนิกรชาวไทยเป็นการจัดการความรู้ในโครงการตามพระราชดำริที่มีองค์ความรู้อยู่ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระราชดำรัส เมื่อปี 2554 ว่า “เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 คือ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลายแต่ที่สำคัญ คือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความห่วงใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ”

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีกล่าวถึง “ศาสตร์พระราชานี้” หมายถึง ศาสตร์พระราชานี้ให้ ประชาชน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ทรงมอบเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง มุ่งให้มีความอยู่ดี กินดี

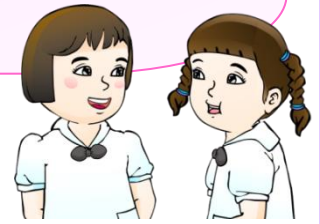
หลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

หลักการทรงงานพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่นอกจากจะทรงด้วยทศพิธราชธรรมแล้ว ยังทรงเป็นพระราชินีที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และการทำงานแก่พสกนิกรของพระองค์และนานาประเทศอีกด้วย ผู้คนต่างประจักษ์ถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ และมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้ ซึ่งแนวคิดหรือหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรมีความน่าสนใจที่สมควรนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตการทำงานเป็นอย่างยิ่ง หากต้องการปฏิบัติตามรอยเบื้องพระยุคลบาทสามารถนำหลักการทรงงานของพระองค์ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ

ทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบจากข้อมูลเบื้องต้น ทั้งเอกสารแผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างถูกต้อง รวดเร็วและตรงตามเป้าหมาย

2. ระเบิดจากภายใน

จะทำการใดๆ ต้องเริ่มจากคนที่เกี่ยวข้องเสียก่อนต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้เกิดความเข้าใจและอยากทำ ไม่ใช่การสั่งให้ทำ คนไม่เข้าใจก็อาจจะไม่ทำก็เป็นได้ในการทำงานนั้นอาจจะต้องคุยหรือประชุมกับลูกน้อง เพื่อนร่วมงานหรือคนในทีมเสียก่อน เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและวิธีการต่อไป

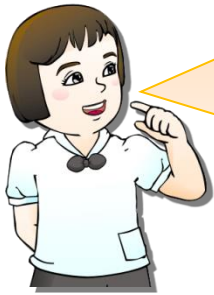

3. แก้ปัญหาจากจุดเล็ก

ควรมองปัญหาภาพรวมก่อนเสมอ แต่เมื่อจะลงมือแก้ปัญหานั้น ควรมองในสิ่งที่คนมักจะมองข้าม แล้วเริ่มแก้ปัญหากจากจุดเล็กๆ เสียก่อน เมื่อสำเร็จแล้วจึงค่อยๆ ขยับขยายแก้ไปเรื่อยๆ ทีละจุด สามารถเอามาประยุกต์ใช้กับการทำงานโดยมองไปที่เป้าหมายใหญ่ของงานแต่ละขั้น แล้วเริ่มลงมือทำจากจุดเล็กๆ ก่อน ค่อยๆ ทำค่อยๆ แก้ไปที่ละจุด งานแต่ละขั้นก็จะสำเร็จไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

4. ทำตามลำดับชั้น

ในการทรงงานพระองค์ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนก่อน เช่น สาธารณสุข เมื่อร่างกายแข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่น ๆ ต่อไปได้ จากนั้นจะเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำ เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ที่เรียบง่าย เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์

การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่า เป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

6. ทำงานแบบองค์รวม

ใช้วิธีคิดเพื่อการทำงาน โดยวิธีคิดอย่างองค์รวม คือ การมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดอย่างเป็นระบบครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน มองสิ่งที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

7. ไม่ติดตำรา

หลักการทรงงานมีลักษณะ การพัฒนาที่อนุโลมและกลมกลืนกับสภาพ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาของชุมชนเป็นการใช้ ตำราอย่างอะลุ่มอล่วยกัน ไม่ผูกติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมคือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการ และเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

8. รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงใช้หลักในการแก้ปัญหาด้วยความ เรียบง่ายและประหยัดราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไข ปรับปรุง โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่ยาก มากนัก ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกโดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติจะได้ประหยัดงบประมาณ...”

9. ทำให้ง่าย

ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุงและแก้ไขงาน การพัฒนาประเทศ ตามแนวพระราชดำริไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศโดยรวม “ทำให้ง่าย”

10. การมีส่วนร่วม

ทรงเป็นนักประชาธิปไตย ทรงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายสาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้เข้ามา ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและ ร่วมกันทำงานโครงการพระราชดำริ โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการ ของสาธารณชนด้วย

11. ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม

ทรงระลึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่ง ที่ว่า “...ใครต่อใครก็บอกว่าขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟังจนเบื่อ อาจจะรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอกว่าขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ ๆ อยู่เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้ เพื่อส่วนรมนั้นมิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้...”

12. บริการรวมที่จุดเดียว

เป็นรูปแบบการบริการเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Services โดยทรง ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการ รวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่มาขอใช้บริการ จะประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการแก่ ประชาชน ณ แห่งเดียว

13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับทรัพยากร ธรรมชาติ ทรงมองปัญหาธรรมชาติอย่างละเอียด โดยหากเราต้องการแก้ไข ธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือเราด้วย

14. ใช้อธรรม ปราบอธรรม

ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบเป็นปกติ เช่น นำน้ำดีขับไล่ น้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดี ตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ การบำบัดน้ำเน่าโดยใช้ผักตบชวาซึ่งมีตามธรรมชาติ ให้ดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

15. ปลุกป่าในใจคน

การจะทำการใดสำเร็จต้องปลุกจิตสำนึกของคนเสียก่อน ต้องให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่จะทำ “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและจะรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

16. ขาดทุนคือกำไร Our loss is our gain

หลักการในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

17. การพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เพื่อการแก้ไขปัญหา ในเบื้องต้น ด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อมาก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน

ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” ให้ได้เสียก่อนแล้วจึงค่อยขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

19. เศรษฐกิจพอเพียง

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทาน พระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้ดำเนินไปบน “ทางสายกลาง” เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งปรัชญานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งระดับบุคคล องค์กร และชุมชน

20. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน

“ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อย ก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ” พระราชดำรัสเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2533

21. ทำงานอย่างมีความสุข

ทรงมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยมีพระราชดำรัสครั้งหนึ่งความว่า “ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

22. ความเพียร

การเริ่มต้นทำงานหรือทำสิ่งใดสิ่งนั้นอาจจะต้องมีความพร้อมต้องอาศัยความอดทนและความมุ่งมั่น ดังเช่นพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่งก็จะว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายน้ำก็จะตกเป็นอาหารปู ปลาและไม่ได้พบกับเทวดาที่ช่วยเหลือมิให้จมน้ำไป

23. รู้ รัก สามัคคี

รู้ คือ การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดสิ่งนั้น จะต้องรู้ เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด

รัก คือ เมื่อเรารู้ ครบด้วยกระบวนการที่เราจะทำแล้วจะต้องใช้ความรักในการพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้นๆ

สามัคคี คือ การที่จะลงมือปฏิบัตินั้นควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ แต่ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจกับคนอื่นเป็นหมู่คณะจึงจะมีพลังเข้าไปแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

บทสรุป

“ศาสตร์พระราชา” อันเป็น “สายใยแห่งความรักและความห่วงใย” ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อพสกนิกรไทยทั้งหมด ตลอดรัชสมัย 70 ปีของรัชกาลที่ 9 ถือว่านานแต่มีความแปลก เพราะพระองค์ทรงอยู่กับประชาชนนาน โดยประชาชนไม่เบื่อและยิ่งเป็นความน่าเสียดายที่พระองค์เสด็จสวรรคตไป จึงเป็นประเด็นที่หาคำตอบได้ว่า ระยะเวลา 70 ปี แห่งการครองราชย์ที่ยุติ “ทุกซ์ของแผ่นดิน” ด้วย “เดชพระบารมี” แต่นับตั้งแต่ขึ้นครองราชย์พระองค์เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในต่างจังหวัดหรือแม้ถิ่นทุรกันดารก็ตามการไม่ทรงถือพระองค์ ไม่แบ่งชนชั้นและมอบความเป็นกันเองให้กับทุกคนบนพื้นดินทั่วโลกได้สร้างความงดงามและความยิ่งใหญ่เอาไว้ทำให้ทั่วโลกเห็นประจักษ์

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง หลักการทรงงาน

ตอนที่ 1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนบอกหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล
อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มา 5 ข้อ (5 คะแนน)

1.....

.....

.....

.....

2.....

.....

.....

.....

3.....

.....

.....

.....

4.....

.....

.....

.....

5.....

.....

.....

.....

